

4. Козловська І. М. Інтегративний підхід до підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів у професійно-технічних навчальних закладах / І. М. Козловська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.18. – С. 311-316. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlut_2013_23_18_51
5. Формування професійної готовності особистості у процесі гуманізації освіти / В.М. Кушнірук // Вища освіта України. – 2008. – № 4, додаток 1. – С. 114-115
6. Лігоцький А.О. Система різнорівневої підготовки фахівців в Україні (теоретико-методологічний аспект) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / А.О. Лігоцький ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. – К., 1997. – 36 с.]
7. М. Василина, Актуальні проблеми практичної підготовки студентів вищої школи України [Електронний ресурс] / М. Василина, В. Майборода // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2010. – №2. – С. 233-237. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum_ppsv/2010_2/fil.pdf
8. Проблеми розвитку праксеологічних умінь майбутніх компетентних фахівців вищої школи України / В. Майборода // Вища освіта України. – 2012. – №4. – С. 31-36
9. Сучасні тенденції розвитку професійного навчання кваліфікованих робітників в умовах виробництва. Педагогічні засади організації професійного навчання на виробництві: кол. монографія/ Аніщенко В. М., Герганов Л. Д., Байдулін В. Б., Радкевич В. О. та ін. Київ: Пед. думка, 2012. С. 195-224
10. Бідюк Н. М. Сучасні тенденції розвитку системи професійної освіти у Польщі в контексті євроінтеграційних процесів / Н. М. Бідюк // Педагогічний дискурс. – 2011. – Вип. 9. – С. 30-35. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/peddyk_2011_9_9
11. Сікорський П. І. Теорія і методика диференційованого навчання в середніх загальноосвітніх і професійних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / П. І. Сікорський. – К., 2001. – 39 с.
12. Прутула О. Л. Теоретико-методичні засади професійної підготовки фахівців з українського рукопису "Спас" у вищих навчальних закладах / О. Л. Прутула // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер : Педагогіка. – 2014. – № 1. – С. 322-326. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2014_1_58
13. Електронний ресурс <http://vnz.org.ua/statti/10477-merezha-vyschyh-navchalnyh-zakladiv-na-pochatok-2017-2018-navchalnogo-roku>
14. Роз'яснення МОН щодо деяких питань практичної реалізації положень нового Закону України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/public/article?art_id=247526620
15. Ходаківський В.Ф. Впровадження компетентнісного підходу в освітньому процесі: монографія/за заг. наук. ред. проф. В.Ф. Ходаківського, проф. А.В. Букетова. – Херсон: ХДМА, 2016. – 164 с
16. Загальні засади методики професійного навчання/Г.В. Ігнатенко, С.В. Ігнатенко, О.В. Ігнатенко, Є.І. Єрмоленко; за ред. Г.В. Ігнатенко. – Глухів: РВВ Глухівського НПУ ім. О.Довженка, 2016. – 76 с.

УДК 81-139

Триморуш Наталя Олександрівна*Одеський національний політехнічний університет***Семенова Світлана Іванівна***Одеський національний політехнічний університет***Кайгер Юлія Валеріївна***Одеський національний політехнічний університет*

ГУМАНІТАРНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ТЕХНІЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В статті охарактеризовано розвиток креативності та творчих здібностей студентів технічних навчальних закладів при викладанні іноземних мов в умовах формування нової змістової парадигми вищої освіти України. Визначені навчальні технології й фактори впливу на процес формування необхідного освітнього середовища. Охарактеризовано роль викладача у здійсненні прояву творчої діяльності студента як креативної компетентної особистості, максимально адаптованої до вимог сучасності.

Ключові слова: освітнє середовище, креативність, творчість, іноземні мови, система компетентностей, вищий навчальний заклад.

Важливим стратегічним напрямом трансформації моделі вищої освіти в Україні є створення у кожному вищому навчальному закладі творчого середовища для розвитку пізнавальних та інтелектуальних можливостей особистості, її творчого потенціалу, креативного мислення та здатності до прийняття самостійних оригінальних рішень. Сьогодні вища технічна освіта зазнає модернізації у зв'язку не лише з інтенсивним розвитком наукових технологій, процесами інформатизації та глобалізації, а й бажанням нашої країни долучитися до європейського освітнього середовища. Для підвищення затребуваності та конкурентоспроможності випускників вищих навчальних закладів України на ринку праці виникла необхідність виховувати фахівців якісно нового типу: ініціативних, комунікабельних, соціально орієнтованих, що мають навички ділового спілкування, широку ерудицію, власну громадянську позицію, володіють іноземними мовами, легко адаптуються до змін, проявляють творчу активність, розвивають вміння працювати в команді тощо. Одеський національний політехнічний університет, маючи понад 100-річний досвід роботи в освітянській галузі, активно включився в процес реформування та підвищення якості підготовки фахівців інженерно-технічної галузі та інших сфер народного господарства. Випускники університету сьогодні плідно працюють у всіх регіонах України та у понад дев'яносто зарубіжних державах. Отриманий досвід систематично й ретельно аналізується педагогічним колективом, порівнюється з передовими напрацюваннями інших вищих технічних закладів України. У той же час досвід викладання

іноземної мови показав, що при навчанні студентів особливу увагу необхідно приділяти розвитку не тільки інтелектуальних, але й творчих здібностей і креативного мислення.

Проблема креативності та формування творчих здібностей студентів активно досліджується упродовж кількох десятиліть, виявляючи різні позиції в підходах до її вивчення, неоднозначні оцінки й висновки, у тому числі й стосовно можливостей вищого навчального закладу забезпечити розвиток творчих здібностей, ефективність та якість мовної діяльності студентів, шляхів і методів створення відповідного освітнього середовища. Ці проблеми значною мірою пов'язані з основними питаннями дидактики, педагогічної психології, міжкультурної мовної комунікації. Серед провідних дослідників даної теми назвемо низку українських і зарубіжних авторів, зокрема, Г. Ващенко [1], І. В. Гриненко, Е. П. Ільїн [2], М. О. Куц [4], Г. Ліндсей, А. В. Люта [5], О. Г. Малінко [6], О. І. Пометун [10], А. В. Ракул [11], О. М. Столяренко, К. Халл, Р. Томпсон, С. Д. Смирнов [13], Н. З. Софій [15], А. Чорняк [18] та інші.

У вищій школі освітнє середовище є сукупністю умов (соціальних, культурних, психолого-педагогічних тощо), що впливають на розвиток особистості студента, який в обов'язковому порядку є включений в це середовище як активний учасник. Науковці розрізняють різні модифікації освітніх середовищ (віртуальні, навчальні, інформаційно-освітні та ін.). При цьому потрібно конкретизувати, що в більшості випадків використовують поняття навчальне середовище, яке є конкретнішим, ніж поняття освітнє середовище. Наприклад, в освітньому середовищі може існувати безліч навчальних середовищ, які, на відміну від освітнього середовища, завжди спеціально організуються [7]. Вони направлені на набуття певних знань, умінь і навичок тими, хто навчається. При цьому мета, зміст, методи й організаційні форми навчання стають рухомими й доступними для зміни в рамках конкретного навчального закладу.

Викладання в університеті комплексу гуманітарних дисциплін реалізують низка кафедр. Їх викладачі приділяють особливу увагу проблемам розвитку особистості, зокрема творчого потенціалу студентів в умовах стандартизації освіти. Формальне введення освітніх стандартів, єдиних вимог до підготовки фахівців технічної галузі, з одного боку, гарантує необхідний рівень якості професійної освіти студентів, а з іншого, сприяє формуванню особистості з заздальгідь заданими властивостями, типової моделі особистості молодого спеціаліста із установкою на продуктивне відтворення засвоєних технологій. Це загострює суперечність між метою самореалізації індивідуальних самобутніх здібностей кожного студента, розвитком його інтелектуальних здібностей, творчого потенціалу та практикою впровадження уніфікованих програм, засобів навчання, форм оцінювання й контролю знань.

Особливо актуальним це є для технічних закладів. У більшості з них мінімізуються курси гуманітарних дисциплін, орієнтованих на розвиток особистості студента, і часто-густо їх викладачі не мають спеціальної педагогічної та й психологічної освіти. Вони конструюють змістові модулі та критерії оцінки без урахування індивідуальних психологічних особливостей студентів різних курсів, механізмів розвитку пізнавальних здібностей, творчих можливостей кожного. Це стримує внутрішню мотивацію обдарованих студентів здобувати освіту для оптимальної самореалізації та саморозвитку упродовж життя. Для зняття вказаної суперечності потрібно вирішити низку проблем у процесі реформування вищої технічної освіти. Передусім треба визначити ефективні засоби забезпечення розвитку індивідуальних творчих здібностей кожного студента в умовах сучасного навчання.

Останнім часом з'явилось багато публікацій та методичних розробок, присвячених змісту, проблемам та перспективам розвитку вищої технічної освіти. Перехід людства від індустріального до інформаційного суспільства визначає людський вимір знань як фундаменту нового суспільства. Знання повинні креативно вироблятися людьми, пов'язуватись із тим, що вони роблять і як думають. Ці знання не мають кордонів та є комплексними, проблемно-орієнтованими й міждисциплінарними. Вони є одночасно індивідуальними й колективними, мають синергетичний характер, тобто формуються в результаті взаємодії групи дослідників, а не є простою сумою індивідуальних інтелектуальних здобутків. Сучасні студенти повинні входити у творчу еліту суспільства знань, що й визначає мету нової моделі освіти. Освіта людини повинна бути безперервною, постійно оновлюватись й тривати усе життя.

Упровадження науково-обґрунтованої системи компетентностей у навчальний процес передбачає підвищення якості підготовки фахівців за рахунок упровадження нових методик, систем, що позитивно змінюють якість освіти. Ефективність усього навчально-виховного процесу характеризують творчі досягнення педагогічних колективів в інноваційній модернізації освіти. Це змінює місію, роль і поле діяльності як навчальних закладів, так і викладачів. Має змінитись система відносин між тими, хто навчає, і тими, хто навчається. Репродуктивна модель освітньої політики поступиться місцем креативній. Викладач, залишаючись головною дійовою особою, набуває ролі «навігатора», інтерпретатора нових знань для тих, хто навчається, формуючи їхні індивідуальні освітні траєкторії.

Потрібно зазначити, що процес вивчення іноземної мови в університеті також сприяє формуванню творчої самостійності й креативності студентів. В межах цієї дисципліни існує можливість використовувати

різноманітні творчі завдання та вправи, які вимагають від студентів самостійної роботи в опануванні навчального матеріалу, навчають їх користуватися мовними конструкціями для вираження своїх думок у діалогічній і монологічній мові. Інноваційне навчання покликане зняти основні протиріччя традиційного навчання, що полягають в недооцінці провідної ролі суб'єктів освіти; пріоритеті знань над уміннями їхнього продуктивного використання; недооцінці впливу особистісного ставлення до виконуваної діяльності та її результатів.

Комунікативний зміст навчального процесу притаманний саме заняттям з іноземної мови, а тому його зміст і форма мають дидактичний взаємозв'язок і взаємообумовленість. Провідною рисою таких занять є атмосфера спілкування, через яку відбувається процес гуманізації та ефективного виховання студентів. Іноземна мова як навчальна дисципліна має особливістю особистісне спілкування викладача й студента. Останній не просто про щось розповідає, здебільшого він висловлює власні думки й ставлення до предмета спілкування. При цьому цю особистісність можна вважати каналом, через який у свідомість і душу студента проникають добрі думки і почуття. Кожне заняття з іноземної мови повинно мати чітку пізнавальну, розвиваючу і виховну мету, яка перетворює його в єдиний комплекс логічного поєднання тематичного блоку занять і навчальної дисципліни в цілому.

Важливою особливістю заняття з іноземної мови є те, що викладач залежно від мети підбирає різновиди вправ. Їх адекватність визначається відповідністю тому виду мовленнєвої діяльності, який розвивається на даному занятті. При цьому всі вправи повинні виконуватись послідовно. Запорукою успіху є прагнення до комплексного навчання, яке базується на закономірностях засвоєння мови. Засвоєння або запам'ятовування буде успішнішим, якщо у ньому братиме участь якомога більше аналізаторів (органів почуттів). Різним людям притаманні різні типи пам'яті: одні краще запам'ятовують те, що почули, інші – що прочитали чи записали, чи проговорили.

Під час аудиторної роботи можна не проводити контроль виконання індивідуальних завдань, адже контроль заради контролю є недоречним. Краще запропонувати аналогічну вправу, яка продемонструє чи працювали студенти під час самостійної (індивідуальної) роботи і яким був ступінь заглибленості у заданий навчальний матеріал. Природа оволодіння мовленнєвою діяльністю при вивченні іноземної мови вимагає організованого повторення.

Ще однією особливістю занять з іноземної мови є те, що це не самостійна одиниця навчального процесу, а своєрідний ланцюг у циклі занять. Тому є потреба скласти тематичний план – цикл занять, який дозволить викладачеві уявити перспективи роботи по темі, виділити роль і місце кожного заняття у циклі. Наразі важливим є врахування позиції студентів на занятті, адже кожне заняття – це творчий процес, що вимагає постійного мислення усіх включених у нього суб'єктів.

Під час обговорення, обміну думками, дискусії виникають сталі зв'язки між викладачем і окремими студентами, а також всередині студентського середовища. Вони є головними у процесі їхньої взаємодії та співпраці. Взаємними зусиллями всіх учасників процесу навчання досягається потрібний результат. Студенти беруть на себе відповідальність, аргументують, вчать формулювати власну думку, правильно її висловлювати, доводити свою точку зору, дискутувати та приймати власні рішення. Це сприяє інтенсифікації самого процесу навчання, формує у ньому елементи креативності та творчості. У ході обговорення важливо навчитись слухати інших, поважати альтернативну думку, збагачувати власний соціальний досвід, вчитись будувати конструктивні відносини в групі, уникати конфліктів, аналізувати навчальну інформацію та знаходити спільне розв'язання проблеми. Подібні завдання сприяють створенню доброзичливої атмосфери на занятті, а саме головне – вони надзвичайно подобаються студентам.

Пошук та розробка системи організації навчально-виховного процесу, що базується на індивідуалізації механізмів особистісного розвитку є адекватною відповіддю вимогам сьогодення. Інформаційні технології у процесі вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах сприяють формуванню знань та практичних умінь студентів, їх самостійній готовності до подальшої самоосвіти. Застосування інформаційно-технологічних інновацій (мультимедійний формат, гіпертекст, гіпермедіа, віртуальна реальність, Інтернет-технології) в педагогічній теорії та практиці дозволяють реалізувати індивідуально-орієнтований підхід до навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі [6, с. 92].

Розробка системи навчання на базі інформаційних технологій є одним з ефективних напрямів у сфері навчання іноземних мов. За допомогою поєднання звукових, графічних, анімаційних та текстових ефектів можливо досить вдало імітувати ефект занурення в активне мовне середовище, реалізуючи сучасні лінгвістичні технологічні, методичні та педагогічні технології. Крім того, при вивченні іноземної мови за такими програмами відпрацьовуються всі аспекти мови: фонетичний, граматичний, лексичний та комунікативний, що дозволяє більш якісно та швидко оволодівати мовним матеріалом, набувати мовленнєвих звичок та вмінь [6, с. 92]. Велику роль у цьому відіграють мультимедійні засоби, які дають можливість постійно оновлювати навчальні матеріали і вдосконалювати системи роботи над ними.

Інтенсивні мультимедійні програми для вивчення іноземної мови необхідно розробляти відповідно до найновіших технологій обробки звуку, тексту і графіки.

Оптимальний шлях підготовки студентів і розвитку їх творчості – безперервне формування бази фундаментальних та професійних знань, а також організаційних навиків, які набуваються в процесі ділових ігор, проектування тощо. Однак на практиці значна частина викладачів навчальних закладів різного рівня будує систему взаємодії зі студентами за системою традиційного навчання, надміру радикально вирішує проблеми, які мають психологічне підґрунтя (адаптація першокурсників навчання, професійна ідентифікація, налагодження міжособистісних стосунків, контактів зі студентами, мотивування студентів, додання різноманітних педагогічних негараздів тощо). Причини цього полягають у тому, що більшість викладачів фахових дисциплін не мають професійної педагогічної та психологічної освіти, свою діяльність засновують на старих стереотипах або інтуїтивно, за механізмом «здорового глузду» вирішують актуальні питання, що дає тимчасовий поверховий результат. Викладач сучасного технічного закладу повинен бути керівником творчої пізнавальної діяльності студентів, значний відсоток якої – самостійна робота.

Викладач і студент є однаково відповідальними за результат спільної роботи та розвиток творчого потенціалу кожного. Навчальний процес відбувається шляхом постійної, активної взаємодії всіх студентів (сутність інтерактивного навчання) в межах якої і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання. Викладач повинен не тільки виконати складну підготовчу методичну роботу, оволодіти сучасними інформаційними технологіями, а й бути психологічно й педагогічно компетентним у керуванні розвитком професійно-особистісного ресурсу кожного студента, створенні у нього відповідної мотивації творчої самореалізації, прищепити смак творчості й самостійності. При цьому враховувати вікові закономірності розвитку як пізнавальних творчих здібностей, так й особистості молодої людини в цілому. Водночас студент, усвідомлюючи своє призначення суб'єкта навчально-виховного процесу, мусить прагнути стати гармонійно розвинутою особистістю, здатним бути органічно вписаним в сучасне суспільство. Адже якість освіти – це не тільки якість знань, умінь і навичок майбутнього фахівця, але й якість його вихованості й освіченості.

Важливою є увага до вдосконалення організації навчання шляхом упровадження в навчальний процес інтерактивних форм і методів роботи, які є дієвими засобами формування творчої компетентної особистості. Творчість – найфундаментальніша характеристика людської природи, це потенціал, притаманний кожній людині від народження. Саме цей чинник стимулює розвиток широкого спектру соціально-ціннісних якостей особистості, таких як ініціативність, самостійність, організованість, відповідальність, комунікативність, нестандартність мислення. Розвиток творчих засад навчального процесу є важливою умовою виховання загальнолюдських цінностей та гуманістичних ідеалів студентської молоді, що забезпечує їх перехід в особистісно-визнану суб'єктивну систему цінностей. Межі творчості охоплюють дії від нестандартного вирішення простого завдання до повної реалізації унікальних складових індивіда. Творчий розвиток обумовлений становленням трьох сфер психіки: 1) раціональної (інтелектуально-практичної); 2) емоційною (мотиваційно-ціннісною); 3) вольовою (етично-практичною).

Творча спрямованість особистості є передумовою будь-якої творчої діяльності, в процесі якої формуються і розвиваються творчі здібності. Посилена увага педагогічної науки і практики до розвитку творчої активності студентів знаходить своє вираження й у розробці та застосуванні ідей проблемного навчання, котре засноване на активізації мислення студентів у процесі самостійної діяльності. Саме проблемне навчання є рушійною силою формування креативних умінь самостійної діяльності студентів, адже у процесі творчого розгляду проблемних завдань відбувається засвоєння знань й умінь, оволодіння досвідом самостійної творчої діяльності особистості. Результатом такого підходу до вивчення гуманітарних дисциплін стає формування творчого мислення особистості, основними елементами якого виступають: уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, самостійно переносити знання у нову галузь, уміння бачити альтернативу рішень, уміння комбінувати раніше відомі й нові способи розв'язання тих чи інших завдань.

Для розвитку творчої активності майбутнього фахівця необхідно оновлювати не лише зміст навчальних програм з усіх дисциплін, а й методику їх викладання; наполегливо впроваджувати в навчальний процес дискусійну форму проведення практичних занять; передбачати для студентів самостійний пошук причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей суспільних процесів; проводити творчі конкурси студентських робіт.

Досвід роботи у вищій школі, пошук нових організаційних форм викладання гуманітарних дисциплін дозволили нам виявити низку ефективних прийомів активізації творчої діяльності студентів. Перш за все, це різноманітні завдання для встановлення зворотного зв'язку, основним призначенням яких є перевірка, закріплення й застосування засвоєних студентами теоретичних знань. До форм такої роботи ми відносимо: понятійний диктант, складання розгорнутого конспекту лекції, аргументований аналіз літературних творів,

конкретних історичних подій, культурних явищ чи процесів, проблемно-пошукові завдання, завдання тестового характеру. Важливою формою самостійної роботи, яка допомагає активізувати творчі зусилля у навчальному процесі, є науково-дослідна робота.

Так, вивчення гуманітарних дисциплін й, зокрема, іноземних мов як непрофільних предметів в технічному закладі покликане розширити обрії загальногуманітарного мислення студентів, передбачає поглиблення ними мовної комунікації, здійснення аналізу художніх творів, історичних епох, соціальної дійсності за складнішими схемами у ширшому світоглядно-філософському та культурологічному контексті доби, в зіставленні з типологічно спорідненими явищами культури. В основу викладання покладено модель особистісно-зорієнтованого навчання, що надає можливість запропонувати для вивчення якнайширшу палітру різних стилів і жанрів, уникнути тематичної одноманітності, розкрити розмаїття творчих і світоглядних позицій представників різних мистецьких напрямків. Головною умовою ефективності особистісно-зорієнтованого навчання є використання таких методичних підходів, які передбачають позицію студента як активного співтворця заняття. Така позиція формується завдяки системному використанню міжпредметної інтеграції, створенню системи проектної діяльності (дослідницької, творчої тощо) й умов для самопізнання особистості студента в процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу. Використання на заняттях методу проектів спрямоване на активізацію пізнавальних інтересів студентів, розвиток творчих здібностей, формування критичного мислення. Характерною його ознакою є органічна і повна узгодженість навчання з навколишнім життям. Метод проектів є методом пошуку і спрямований на розвиток наукового мислення. Він дозволяє ефективно систематизувати та узагальнити знання з певної теми. При реалізації цього методу необхідно використовувати зацікавленість у знаннях і показувати, де їх можна застосовувати у реальному житті.

Головним спонукальним мотивом творчості дослідники називають прагнення людини реалізувати себе, самовдосконаливатись, бути переконаним в природності процесу творчості і здатності до його навчання, можливостями забезпечити особу технологіями творчої роботи [2, с. 19]. Для розкриття креативних здібностей студента в ході освітнього процесу викладач має створити необхідні умови, здатні сприяти поставленій меті. Серед найважливіших умов формування креативності назвемо: 1) формування у студентів упевненості в своїх силах; 2) стимулювати їх до самостійного вибору цілей, завдань і засобів їхнього вирішення; 3) не пригнічувати інтуїцію студентів, а заохочувати їхні спроби використовувати її, направляючи при цьому на подальший логічний аналіз висунутої ідеї; 4) спиратися в процесі навчання виключно на позитивні емоції, оскільки негативні здатні пригнічувати прояви креативності; 5) розвивати уяву студентів і не пригнічувати їх схильність до фантазування; 6) боротися з орієнтацією студентів на думку більшості і не допускати формування конформного мислення; 7) під час навчання застосовувати проблемні методи аби стимулювати установку на самостійне відкриття нових знань; 8) формувати у студентів чутливість до суперечностей, оскільки вони є джерелом нових питань і гіпотез; 9) якомога частіше використовувати завдання відкритого типу, де відсутнє одне рішення або лише один шлях його досягнення; 10) заохочувати прагнення студентів бути самими собою, індивідуальними й оригінальними, слухати своє «Я»; 11) усіляко проявляти пошану й увагу викладача до кожного студента [13, с. 132].

Використання різних моделей навчання забезпечує можливість оптимального комбінування аудиторної, самостійної та індивідуальної роботи. Слід зазначити, що виконання запропонованих видів навчальної діяльності сприяє вдосконаленню вивчення іноземної мови, оскільки розвиває мовленнєві навички. Крім того, можливість індивідуального добору завдань, креативність рішень підвищують рівень мотивації щодо вивчення іноземної мови у студентів.

Підводячи попередні висновки нашого дослідження потрібно зауважити: 1) розвиток креативності та особистих творчих здібностей і вмінь у навчально-дослідницькій роботі є найважливішою потребою студента; 2) креативність як студента, так і викладача найбільш ефективно розвиває дослідницька робота; 3) творчий підхід викладача і студента забезпечує креативність у вирішенні поставлених задач: а) креативний підхід до навчального процесу з боку викладача – це постійна робота по вдосконаленню змісту аудиторної і самостійної роботи студентів: підбір матеріалів, вправ і завдань, які не тільки поглиблюють знання з певної теми, а й вчать мислити: аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати і т. п.; б) створення сприятливих умов активної творчої діяльності студентів забезпечує послідовний розвиток психіки і мислення, дає можливість поглибити знання не лише з іноземної мови, а й з інших навчальних дисциплін.

Отже, розвиток творчого потенціалу студентів має бути цілеспрямованим, методологічно обґрунтованим процесом, адже його метою є формування креативної особистості, максимально адаптованої до вимог сучасності. При цьому ефективність та результативність педагогічного здійснення забезпечується всією логікою побудови змісту навчального процесу, стилем навчання і виховання, відповідними організаційними формами та прийомами. Креативне освітнє середовище у вищому навчальному закладі

повинно забезпечувати творчу навчальну діяльність, створювати атмосферу експериментування в умовах невизначеності й потенційної багатоваріантності, підтримувати мотивацію до творчості й позитивні емоції тих, хто навчається. Урахування внутрішніх і зовнішніх умов прояву творчих здібностей дає можливість визначати оптимальні форми й методи роботи з формування креативності студентів при викладанні іноземних мов. І від того, як викладач і студент будуть враховувати їх у своїй діяльності залежатиме рівень професіоналізму і духовності майбутнього фахівця, його можливість опанувати хоча б одну з поширених у світі мов, ефективно послуговуватися нею для обміну інформацією, встановлювати професійні контакти й досягати порозуміння в діалозі культур. Запорукою стабільного та успішного майбутнього країни є опанування глибокими знаннями у поєднанні з прагненнями молодих людей досягти висот у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Укр. вид. спілка, 1997. – 441 с.
2. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. – СПб.: Питер, 2011. – 448 с.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
4. Куц М. О. Педагогічні технології навчання іноземних мов студентів у вищих технічних навчальних закладах. Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 «Теорія навчання». Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка / М. О. Куц. – Тернопіль, 2017. – 261 с.
5. Люта А. В. Сучасні методи вивчення іноземних мов / А. В. Люта // Держава та регіони. Сер.: Гуманітарні науки, 2012. – № 2. – С. 98-106.
6. Малінко О. Г. Сучасні підходи до вивчення іноземної мови у ВНЗ світу / О. Г. Малінко, З. А. Циганок // Сучасні концепції та тенденції навчання іноземної мови у глобальному світі. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 90-95.
7. Макар Л. М. Сутність освітнього середовища в педагогічному процесі / Л. М. Макар // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30 (83). – С. 229-236.
8. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К., 2010. – 368 с.
9. Особов І. П. Умови, що сприяють формуванню креативності студентів в навчально-освітньому середовищі / І. П. Особов // Гуманитарные научные исследования. 2011. № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://human.snauka.ru/2011/12/291> (дата звернення: 20.12.2018).
10. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А. С. К., 2004. – 192 с.
11. Рацул А. В. Креативні методи навчання іноземних мов у ВНЗ у сучасних умовах / А. В. Рацул // Наукові записки. – 2013. – Вип. 13. – С. 51-52.
12. Селевко Г. К. Традиционная педагогическая технология и ее гуманистическая модернизация / Г. К. Селевко. – М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 144 с.
13. Смирнов С. Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности / С. Д. Смирнов. – М.: Академия, 2001. – 304 с.
14. Сластёнин В. А. Педагогика: инновационная деятельность / В. А. Сластёнин, Л. С. Подымова. – М.: Магистр, 1997. – 308 с.
15. Софій Н. З. Інноваційні методи навчання та викладання: теоретичне підґрунтя та методика використання / Н. З. Софій. – К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти в Україні», 2008. – 60 с.
16. Технологии обучения иностранному языку в контексте управления качеством образования: материалы научно-практического семинара г. Новосибирск, 2 ноября 2003 г. – Новосибирск: Изд-во СГУПС, 2004. – 127 с.
17. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2011. – № 4. – С. 134-138.
18. Чорняк А. Розвиток творчих здібностей студентів університетів у процесі вивчення іноземних мов (друга половина ХХ ст.) / А. Чорняк // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2016. – Вип. 30. – С. 207-216.

УДК 37.011

Олексін Юрій Петрович
Доктор педагогічних наук, професор
Національний університет водного господарства та природокористування
Якубовська Світлана Святославівна
Кандидат педагогічних наук, доцент
Національний університет водного господарства та природокористування
Козлюк Оксана Іванівна
Національний університет водного господарства та природокористування

СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС» ТА «ОБ'ЄКТ І СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ»

Нині наша держава відчуває велику потребу в освічених спеціалістах, які б могли використовувати сучасні способи передачі інформації, застосовувати інноваційні освітні технології та запроваджувати нові знання. Тому на сьогодні однією з актуальних проблем в освіті стоїть проблема інноваційного управління. Стаття висвітлює сутність понять «освітній процес» та «об'єкт і суб'єкт управління».

Ключові слова: управління, інновації інноваційна діяльність, інноваційні технології, освітній процес, об'єкт і суб'єкт управління.

Актуальність. Визначається головними цілями та завданнями всієї освітньої системи України, напрямками й основними способами радикальних перетворень в управлінні системою освіти, що визначені Конституцією України [7], Національною доктриною розвитку освіти України на ХХІ століття [8], Законами України «Про освіту» [5], «Про загальну середню освіту» [6], Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти [3], Державним стандартом початкової освіти [4], Декларацією прав